

акумулявати інтереси широких мас, підкорити своїй волі оточуючих, популізм, амбіційність, авантюризм, нестриманість, невідповідальне ставлення до власних висловлювань, уміння здобувати вигоду зі змін у політичній ситуації.

Його суперниця Г. Клінтон на фоні антимусульманських та антиміграційних висловлювань Д. Трампа свою політичну позицію представляє більш стабільною, збалансованою, ліберальною, такою, що викликає впевненість у завтрашньому дні. Г. Клінтон таким чином вибудувала свою політичну стратегію, щоб забезпечити підтримку виборців з якомога більшої кількості соціальних страт. Вона врахувала інтереси як великого бізнесу, так і найбідніших прошарків громадян. Її команда розробила план, введення в дію якого має стимулювати економічний розвиток та дати можливість підвищити заробітні плати. Отже, політична стратегія Г. Клінтон є інтегративною, бо об'єднує та узгоджує інтереси різних груп населення на основі базових цінностей та ідеалів, визнаних усім американським суспільством (імідж «лідера-служителя»). Г. Клінтон американці 17 разів визнавали найвпливовішою жінкою у світі (гасло політичної кампанії: «Гілларі для Америки»). Тип її лідерства є раціонально-легальним (законним). За стилем інновацій Г. Клінтон є консервативно-реалістичним лідером, тобто вона не орієнтована на зміну раніше встановлених норм та висуває завдання, ураховуючи прогнози їх наслідків та наявність ресурсів. Г. Клінтон притаманні такі особистісні риси: здатність акумулявати та відображати у своїй діяльності інтереси широких мас, упевненість, уміння володіти собою, викликати повагу, працездатність, відповідальність, уміння вибудовувати цілісні програми політичних дій.

Отже, ураховуючи надані характеристики, можна зробити висновок, що загалом політичний образ Г. Клінтон є більш конструктивним. Притаманні їй лідерські риси потенційно є більш перспективними. Вона є тим лідером, який здатен провести позитивні суспільно-економічні реформи (на відміну від Д. Трампа). Громадяни США вже обрали першого президента-афроамериканця, отож, є імовірність, що вони готові обрати і першого президента-жінку.

*Ю. А. Дороніна, студентка,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

КУЛЬТУРА, ДУХОВНІСТЬ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Постають питання щодо можливості гармонійного розвитку людини, культури соціуму в цілому. Культура існує в предметних та особистих фор-

мах. Предметні форми культури – це наслідки діяльності людей, певна система матеріальних та духовних цінностей: засоби і знаряддя праці, предмети побуту, наукові знання, філософські та релігійні системи, традиції, юридичні закони і т. ін. Раніше ми звертали увагу на культуру як на процес нагромадження мудрості і як визначальний чинник поступу економіки та суспільства. Тепер настав час, коли ми можемо подивитись на культуру в більш широкому плані, а саме як на творчий аспект духовного життя суспільства. Культура – це безпосередня реалізація людської свободи, що створює нові символи – цінності, зразки людської поведінки, виробництва і відношень. Тому кожне досягнення культури підносить людину і, неповторне за своєю значимістю, свідчить про нові людські можливості. Отже, чим різноманітнішими стають людські відносини, тим різноплановішою стає і культура. Значний внесок у розуміння інформаційного суспільства та перспектив його розвитку в Україні зробив В. Данильян. Аналізуючи різні підходи до визначення інформаційного суспільства, він наголошує, що жоден із них не може бути єдино правильною методологічною базою для вивчення настільки складного комплексного феномену. Розв'язання цієї методологічної проблеми можливе тільки в разі комплексного використання всіх зазначених підходів до визначення інформаційного суспільства з обов'язковим урахуванням їхніх плюсів та мінусів. Підхід В. Данильяна до визначення інформаційного суспільства ґрунтується на таких положеннях. По-перше, слід відзначити, що зрозуміти сутність інформаційного суспільства поза аналізом сенсоутворюючої категорії «інформація» неможливо. По-друге, іншою важливою складовою питання інформаційного суспільства вбачається визнання високої динамічності його розвитку і глобального характеру змін у всіх сферах життєдіяльності людини. По-третє, при визначенні сутності інформаційного суспільства необхідно використовувати термін «інформатизація».

Але творіння культури не мало б ніякого значення, якби воно не було об'єктом успадкування, копіювання, поширення.

Актуальність теми полягає в тому, що, як уже зазначалося, зараз більшість молоді забуває, що означає бути культурною людиною. Тому, коли я розглядала цю тему, я була націлена на те, щоб показати молоді, що за допомогою інформаційних технологій можна розвивати себе в різних напрямках. Рости вгору, а не деградувати вниз.

Культуру і духовність пов'язують з їх роллю в інформаційному суспільстві. Перш за все, що таке інформаційне суспільство, зазначав професор Є. М. Мануйлов у своїй статті «Культура, духовність в інформаційному суспільстві», інформаційне суспільство – це якісно новий етап соціо-технічної еволюції суспільства, що формується в результаті довгострокових

тенденцій попереднього соціально-економічного розвитку, який передбачає збільшення ролі інформації і знань, а також формування та споживання інформаційних ресурсів у всіх системах життєдіяльності суспільства за допомогою розвитку інформаційно комунікаційних технологій, що існують у глобальних масштабах. Стосовно духовності в інформаційному суспільстві, то вона розглядається разом з проблемами виробництва, потреб, цінностей, свідомості та ідеалів. Також ще одним головним критерієм є творчість, яку треба розуміти як пошук самого себе на реалізацію свого сенсу життя. Культура та її місце в інформаційному суспільстві залежить від розвитку в усіх сферах життєдіяльності людини, навіть і в освіті. Тобто якщо розвиток мистецтва набуває стрімких обертів, то місце культури в інформаційному суспільстві зростає.

Культура також включає в себе й освіту. Тож, можна охарактеризувати і роль освіти в інформаційному суспільстві. Технологія інформаційного суспільства не тільки пред'являє до процесу освіти певні вимоги, але й оснащує цей процес сучасними інформаційними засобами, здатними забезпечити не тільки прямий, але і зворотний зв'язок між викладачем і студентом. Роль комп'ютерів в освіті настільки велика, що лунають голоси про те, що не в такому вже віддаленому майбутньому електронні машини можуть повністю замінити педагогів і виконувати функції останніх дешевше, надійніше й ефективніше. Протилежні погляди полягають в негативному ставленні до застосування комп'ютерів у навчанні, стверджуючи, що комп'ютери формалізують знання, позбавляють живого емоційного контакту викладача зі студентом. Перші твердження явно віддають надмірним перебільшенням можливостей комп'ютера та недооцінкою значення безпосереднього спілкування між викладачем і учнем, у ході якого відбувається не тільки засвоєння знань, а й виховання певних моральних норм і правил поведінки. Подібна точка зору висловлює думку консерватизму професійних учителів і не є новою, бо нововведення в галузі освіти завжди зустрічали опір, часом навіть освічених людей.

У дійсності комп'ютер виконує лише формальний (точніше формалізований) бік навчання і дає можливість викладачеві переключитися на неформальну, творчу, психологічну сторону навчального процесу. Роль вчителя не зменшується, а зростає, адже він тепер перетворюється з ретранслятора знань на співучасника засвоєння і розуміння знань тих, що навчаються. Навіть у майбутньому машина ніколи не може повністю замінити вчителя, який виконує функцію не лише навчання, а й виховання, яке не піддається формалізації. Таким чином, відкидаючи думку про навчальні інформаційні засоби, як універсальні засоби вирішення всіх педагогічних проблем, можна ствер-

джувати, що впровадження цих засобів у процес освіти має великий вплив на ті якісні зміни, яким піддається сучасна система освіти.

К. Ясперс писав, що техніка не тільки наближує нас до пізнання, техніка відкриває перед нами новий світ та нові можливості існування в ньому. Він одним із перших порушив проблему нової естетики в технізованому світі. Радикальні зміни у сфері виробництва неминуче призведуть до великих соціальних змін. Ще за життя нашого покоління фабрики та установи наполовину спорожніють та перетворяться на складські приміщення. Футуристи вважають, що розвиток мережі інформації дозволить значно розширити практику надомної праці. Це дозволить зменшити забруднення оточуючого середовища та знизити витрати на його відновлення. У напрямі створення електронного котеджу діють і соціальні фактори. Чим більше скорочується робочий день, тим більше часу є у робітника для саморозвитку.

І як висновок можна сказати, що культурний рух ще глибше підірвав раціональне мислення та легітимацію основного проекту. Він поставив під питання як цінності платників, високий життєвий рівень, так і переваги споживання, праці та бережливості. Він відкрито кинув виклик відстроченому винагородженню, самоорганізованості.